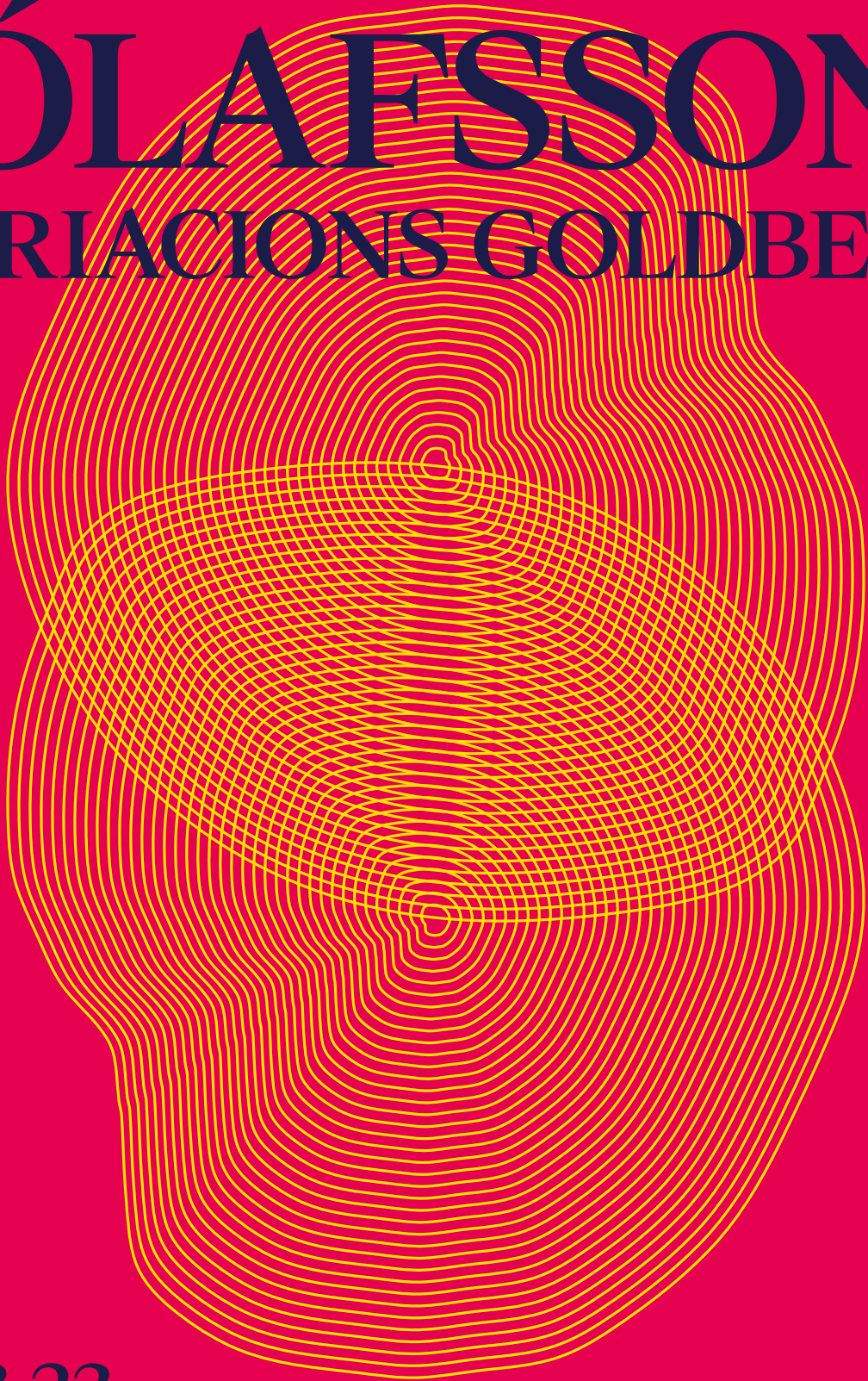

VÍKINGUR
ÓLAFSSON
VARIACIONES GOLDBERG

18.08.23

–20.30 h

ESPAI TER

PROGRAMA

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685-1750)
Variacions Goldberg, BWV 98

Ària

Variació 1, a 1 manual

Variació 2, a 1 manual

Variació 3, Canone all'Unisono a 1 manual

Variació 4, a 1 manual

Variació 5, a 1 o 2 manuals

Variació 6, Canone alla Seconda a 1 manual

Variació 7, Al tempo di Giga a 1 o 2 manuals

Variació 8, a 2 manuals

Variació 9, Canone alla Terza a 1 manual

Variació 10, Fughetta a 1 manual

Variació 11, a 2 manuals

Variació 12, Canone alla Quarta

Variació 13, a 2 manuals

Variació 14, a 2 manuals

Variació 15, Canone alla Quinta a 1 manual Andante

Variació 16, a 1 manual. Ouverture

Variació 17, a 2 manuals

Variació 18, Canone alla Sesta a 1 manual

Variació 19, a 1 manual

Variació 20, a 2 manuals

Variació 21, Canone alla Settima

Variació 22, a 1 manual. Alla breve

Variació 23, a 2 manuals

Variació 24, Canone all'Ottava a 1 manual

Variació 25, a 2 manuals. Adagio

Variació 26, a 2 manuals

Variació 27, Canone alla Nona a 2 manuals

Variació 28, a 2 manuals

Variació 29, a 1 o 2 manuals

Variació 30, a 1 manual. Quodlibet

Ària da capo e Fine

VÍKINGUR ÓLAFSSON, piano

Concert sense pausa

Durada aproximada: 90 minuts

JORQUERA

PIANOS 1853

FESTIVAL TORROELLA DE MONTGRÍ

Un camí junts des de 1981

STEINWAY & SONS®

C/ Ferran Agulló, 10 · 08021 Barcelona · Tel.: 93 414 02 90

www.jorquerapianos.com

COMENTARI

L'INSOMNI DEL COMTE HERMANN CARL KEYSERLING

Sonata Clar de lluna, Simfonia Júpiter, Concert Emperador, Quintet de La Truita, Simfonia Patètica... Coneixem moltes obres musicals per un sobrenom que el compositor mai va posar. De fet, si en un programa de mà veiéssim imprès el nom original que el compositor va posar a la partitura que escoltarem aquest vespre, potser no la reconeixeríem: *Exercicis per a Clave que conté un ÀRIA amb diverses variacions per a clavicèmbal de dos manuals per a gaudi espiritual dels afeccionats escrit per Johann Sebastian Bach, compositor de la cort reial de Polònia i de l'electorat de Saxònia, director d'orquestra i director del cor musical a Leipzig*, publicat per Baltazar Schmidt a Nuremberg probablement el 1742. Darrere aquest llarg títol resulta difícil reconèixer les *Variacions Goldberg*, sobrenom amb el qual identifiquem l'obra de Bach i que ell mai va posar.

Resulta poc versemblant que Bach escrivís aquestes variacions per a recrear les nits sense repòs d'un noble d'origen bàltic, tanmateix, aquesta és la història-llegenda que hi ha darrere les *Variacions Goldberg* des de fa més de dos segles. Tot va començar el 1802, quan el musicòleg alemany Johann Nikolaus Forkel va publicar la primera biografia de Bach. Forkel tenia un any quan el compositor va morir a Leipzig el 1750, però quan va escriure la biografia va accedir a informació de primera mà a través dels fills de Bach.

A propòsit de les *Variacions Goldberg* escriu: «Les devem al comte Keyserling, antic ambaixador de Rússia a la cort de Saxònia. Amb freqüència residia a Leipzig i es feia acompanyar per Goldberg, un dels músics que van rebre lliçons de Bach. El comte tenia diverses malalties i patia d'insomni. En aquella època, Goldberg vivia a casa

de l'ambaixador i dormia en una habitació al costat de la seva a fi d'estar disposat a tocar per a ell un fragment en el cas que es despertés. El comte li va dir un dia a Bach que li agradaria tenir una partitura per a clavicèmbal dedicada a Goldberg. Obra que havia de ser de caràcter tranquil, més aviat alegre, per a recrear durant les nits en què no podia reposar. Bach va pensar que aconseguiria l'objectiu mitjançant les variacions. [...] El comte les anomenava les seves variacions. Mai es cansava d'escoltar-les i durant les seves llargues nits d'insomni solia dir: 'Benvolgut Goldberg, si us plau, toqui una de les meves variacions'».

«Resulta poc versemblant que Bach escrivís aquestes variacions per a recrear les nits sense repòs d'un noble d'origen bàltic, tanmateix, aquesta és la història-llegenda que hi ha darrere les *Variacions Goldberg* des de fa més de dos segles»

Keyserling era un amant de la música i el 1741 era a Dresden, capital de Saxònia, exercint com a ambaixador de Rússia. En aquella època, Bach era cantor de l'església de Sant Tomàs de la ciutat pròxima de Leipzig, però des de 1733 aspirava, sense èxit, a ocupar un càrrec musical a la catòlica cort de Dresden. El comte Keyserling era un diplomàtic molt ben relacionat i el va ajudar a trobar un interlocutor més propici per a satisfer les seves demandes. Finalment, el 17 de novembre de 1736 va ser designat compositor reial de la cort de Polònia i de l'electorat de Saxònia. Durant la seva estada a Dresden, Keyserling va llogar els serveis d'un dels millors estudiants de clavicèmbal

de Bach, Johann Gottlieb Goldberg, que era conegut com el «devorador de notes» per la seva extraordinària capacitat amb l'instrument. Bach no va dedicar l'obra a ningú i el nom de Goldberg no apareix relacionat amb les variacions fins gairebé un centenar d'anys després que el compositor les escrivís.

Escrites originàriament per a un clavicèmbal de doble teclat, les *Variacions Goldberg* és una obra exigent per a l'interpret pel seu caràcter de síntesi de moltes de les formes musicals utilitzades per Bach anteriorment: suites de danses (polonesa, giga, minuet, sarabanda), invencions a dues veus, simfonies a tres, concerts, fugues, cànons, tocatas i un quòdlibet (superposició de dues melodies populars), i cada forma apareix en un procediment d'escriptura diferenciat: a dues, tres o quatre veus, en estil homofònic, polifònic o contrapuntístic. L'obra consta d'una ària, el tema de partida, agafat del segon *Quadern de Clave* d'Anna Magdalena Bach, una peça lírica en forma de sarabanda de 32 compassos a partir de la qual se succeeixen 30 variacions, no sobre la melodia sinó sobre la base harmònica que confereix unitat a l'obra, i tanca la partitura una reexposició de l'ària inicial. Les variacions estan agrupades de tres en tres, de tal manera que la tercera de cada grup és presentada com un cànon, el primer a l'uníson, el següent a dues veus, després a tres i fins a arribar a la variació 27, a nou veus. L'últim correspon al quòdlibet.

Lourdes Morgades

BIOGRAFIA

VÍKINGUR ÓLAFSSON

El pianista islandès Víkingur Ólafsson ha causat un profund impacte amb la seva notable combinació de musicalitat del més alt nivell i programes visionaris. Els seus enregistraments per a Deutsche Grammophon –*Philip Glass Piano Works* (2017), *Johann Sebastian Bach* (2018), *Debussy Rameau* (2020), *Mozart & Contemporaries* (2021) i *From Afar* (2022)– van rebre una gran acceptació del públic i la crítica i han donat lloc a fluxos professionals de més de 600 milions.

L'octubre de 2023, Ólafsson publicarà el seu esperat nou àlbum a Deutsche Grammophon de les *Variacions Goldberg* de Bach. Ólafsson dedicarà tota la temporada 2023-2024 a fer una gira mundial amb les *Variacions Goldberg*. Portarà l'obra mestra de Bach a les principals sales de concerts, com ara el Southbank Centre de Londres, el Carnegie Hall de Nova York, el Wiener Konzerthaus, la Philharmonie de París, el Suntory Hall de Tòquio, el Harpa Concert Hall de Reykjavík, l'Òpera de Sydney, el Walt Disney Hall de Los Angeles, la Sala São Paulo, el Shanghai Symphony Hall, la Tonhalle Zurich, la Philharmonie Berlin, el Mupa de Budapest, el Teatro Colón de Buenos Aires, el KKL Luzern de Lucerna i l'Alte Oper Frankfurt, per citar-ne alguns.

Ólafsson és un dels artistes més sol·licitats de l'actualitat, ha rebut nombrosos premis

que inclouen el CoScan International Nordic Person of the Year (2023), el Rolf Schock Prize for Music (2022), l'Artist of the Year de la revista *Gramophone* (2019), l'Opus Klassik al millor enregistrament instrumental en solitari (dues vegades), i àlbum de l'any als BBC Music Magazine Awards (2019). El 2023, Ólafsson ha estat nominat a tres premis Opus Klassik, inclòs el d'Instrumentista de l'any.

Ólafsson és un gran i captivador comunicador, tant dins com fora de l'escenari; el seu talent en aquest darrer àmbit l'ha portat a presentar les seves pròpies sèries per a televisió i ràdio. Va ser artista resident durant tres mesos en l'emblemàtic programa d'art de la BBC Radio 4, *Front Row*, que va emetre en directe durant el confinament des d'una sala de concerts del Harpa Concert Hall buida a Reikiavik, i va arribar a milions d'oients a tot el món.

Víkingur Ólafsson debuta en el Festival de Torroella de Montgrí

FESTIVAL DE TORROELLA FES-TE'N SOCI/SÒCIA

**Si t'agrada la música...
fes-te soci i sòcia del Festival de
Torroella de Montgrí i tindreu
molts avantatges.**

- L'entrada gratuïta al concert inaugural i a concerts triats per l'organització dels Festivals.
 - El 25% de descompte en el preu de les entrades de la resta dels concerts del Festival de Torroella de Montgrí i al Jazz Festival de l'Estartit.
 - Preferència en la compra d'entrades, abans que es posin a la venda per al públic en general.
 - Invitació per assistir a la Festa del Soci.
 - Assistència i descomptes a sortides culturals i al Club de Clàssica.
- L'entrada gratuïta a tots els concerts de música de cambra del Cicle de Concerts de Tardor-Hivern.
 - Un 10% de descompte als espectacles a l'Espai Ter.
 - Informació prèvia de totes les activitats que organitza Joventuts Musicals de Torroella de Montgrí.

Col·laborem amb:

Gran Teatre
del Liceu

TEATRE NACIONAL
DE CATALUNYA

MERCAT DE LES FLORS
CASA DE LA DANSA

llibre

bcn
classics

iber:camera

Orquestra
simfònica
del Vallès

QUOTA
ANUAL: **58€**

Per a qualsevol dubte i més informació:

Festival de Torroella de Montgrí

Convent dels Agustins.

Apartat de correus 70. 17257 Torroella de Montgrí

Tel +34 972 76 06 05

info@festivaldetorroella.cat

JM Torroella de Montgrí

AMB EL SUPORT DE:

Organitza:

Amb el suport de:

Fundació Philippe Cousteau
"Unió dels Oceans"

Digitalització dels programes de mà:

Col·laboradors:

Mitjants oficials:

El Festival és membre de:

Festival de Torroella de Montgrí 2022

Facebook: @FestivalTorroelladeMontgri

Twitter: @Fest_Torroella

Instagram: @festivaldetorroella

#FestivalTorroella

#arecerdelafúriadelmón

www.festivaldetorroella.cat

